
РОЗВИТОК РЕГІОНІВ І ГАЛУЗЕЙ

УДК 330.552:338.46

*Сагайдак Михайло Петрович**

РИНОК ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ, СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Анотація. У статті досліджено основні етапи становлення та визначено чинники, що впливають на процес розвитку вітчизняного ринку послуг. Охарактеризовано сучасний стан ринку послуг і проаналізовано в динаміці кількість суб'єктів бізнесу, обсяги реалізованих послуг та обсяги інвестицій у не-виробничу сферу. Запропоновано та обґрунтовано пріоритетні напрями перспективного розвитку вітчизняного ринку послуг з визначенням важелів впливу на нього державних інституцій.

Ключові слова: послуга, ринок послуг, індекси споживчих цін на послуги, структура валової доданої вартості послуг, інвестиції у сферу послуг

Вступ. В умовах сьогодення сфера послуг і сервісу поступово перевершує рівень матеріального виробництва. Це пов'язано з динамічним розвитком науки та інформаційно-комунікаційних технологій, зміною рівня і темпу життя, глобалізацією ринків і загостренням конкуренції на них. Сучасний споживач, потреби та запити якого постійно видозмінюються, стає більш вимогливим як до якості товарів і послуг, так і до процесу обслуговування. Отже, споживач суттєво впливає на зміну рушійних сил ведення бізнесу в сфері послуг, а сучасні засоби, методи і концепції маркетингу дозволяють створювати нові можливості для всіх учасників даного ринку. Відтак, клієнтоорієнтованість підприємства виступає ключовим засобом отримання додаткових конкурентних переваг.

За умов ринкової економіки і віртуального ринкового простору виробництво послуг набуває все більшого значення в частині формування валової доданої вартості країни. Вітчизняний ринок послуг, який з початку 1990-х рр. перебуває в процесі активного розвитку, є складною системою соціально-економічних відносин між державними інституціями, виробниками та споживачами послуг і потребує постійного дослідження чинників, що впливають на його функціонування і подальший розвиток.

Постановка задачі. Дослідженню структурної конфігурації, визначенню і оцінюванню чинників, що впливають на становлення й розвиток вітчизняного ринку послуг у контексті соціальної модифікації суспільства приділили значну увагу науковці Верба В.А., Данилишин Б.М., Куценко В.І., Остафійчук Я.В., Задоя А.О., Момот В.Є., Цебренько М.І., Марченко В.І., Пойта І.О. та інші.

Результати наукових досліджень зазначених учених та аналіз актуальних статистичних даних дозволяють відстежити загальні тенденції розвитку вітчизняного ринку послуг, але не достатньо дослідженими залишаються питання визначення і оцінювання чинників, що впливають на процес встановлення та підтримки взає-

* Сагайдак Михайло Петрович — канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри маркетингу Криворізького економічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет», michael_p_s@ukr.net

мозв'язків між всіма учасниками ринкових відносин з урахуванням кон'юнктури світового ринку і важелів державного регулювання.

Результати. Послуги — це специфічний товар, що здебільшого не набуває матеріально-уречевленої форми, але сприяє задоволенню конкретних потреб замовників (особистих, групових, колективних тощо). Зростання конкуренції у виробничій сфері призводить до зростання попиту на послуги з просування товару, маркетингових досліджень, управлінського консалтингу тощо. Попит, що постійно зростає на сучасні види послуг провокує появу все більшої кількості підприємств, що їх можуть надавати, а це в свою чергу призводить до формування ринку послуг і створення конкуренції на ньому.

Узагальнено, ринок — це сукупність відносин (актів) купівлі-продажу товарів і послуг. Ринок послуг — це складна система відносин між виробниками та споживачами послуг, це місце, де відбувається взаємодія продавців (продуцентів) і покупців (реципієнтів) послуг, визначаються ціни (споживча вартість), необхідна кількість і якість послуг, встановлюються і підтримуються господарські зв'язки й соціально-економічні контакти з різними цільовими аудиторіями в процесі організації виробництва (створення) та реалізації (споживання) послуг. Особливість ринку послуг полягає в тому, що останні, на відміну від фізично виражених товарів, створюються і споживаються одночасно, а відтак ринок послуг не може існувати окремо від ринку товарів, капіталів, робочої сили і відповідно тісно взаємодіє з ними.

Здійснюючи дослідження чинників і процесів формування вітчизняного ринку послуг слід відзначити, що головною передумовою цього етапу є забезпечення сталого розвитку економіки країни і підвищення рівня життя населення. Етапам становлення і розвитку ринку послуг сприяє прискорення науково-технічного прогресу, створення і комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності, міжнародний поділ праці та розвиток освіти (нові напрями підготовки і спеціальності). Усе це зумовлює формування нових видів економічної діяльності, у тому числі у невиробничій сфері. Отже, формування, ефективне функціонування і динамічний розвиток ринку послуг забезпечується шляхом створення і підтримки з боку держави суб'єктів бізнесу, здорової конкуренції між ними, досягненням збалансованості попиту і пропозиції якісних послуг.

Сучасна цивілізація, як відмічає Галиця І.О., знаходиться на принципово новому етапі розвитку, що докорінно відрізняється від усіх попередніх і їй притаманні певні «економічні стреси» [10]. Постійні «економічні стреси» призводять до подальшого поступального пришвидшення економічного життя; суттєвого загострення конкуренції, особливо за інформаційно-інтелектуальні ресурси; застарівання знань; прискорення зміни поколінь техніки й технологій, скорочення їх «життєвих циклів»; підвищення продуктивності засобів виробництва та продуктивності праці; зростання ролі здоров'я, як конкурентного ресурсу [10]. В цьому аспекті, як відмічає Задоя А.О., за маркетинговим підходом у механізмі конкуренції важливого значення набуває широта охоплення потреб клієнтів, тобто формування асортименту, розрахованого на залучення споживачів різних майнових верст [9, с. 48]. Всі зазначені фактори сприяють динамічному розвитку бізнесу у сфері послуг, яка в нинішніх умовах господарювання залишається єдиним сектором економіки, що в умовах структурної кризи нарощує обсяги виробництва.

На рис. 1. показано зміну динаміки обсягів реалізованих послуг за 2008—2012 рр. Обсяг реалізованих послуг підприємствами сфери нефінансових послуг у 2012 р. становив 292,1 млрд. грн.

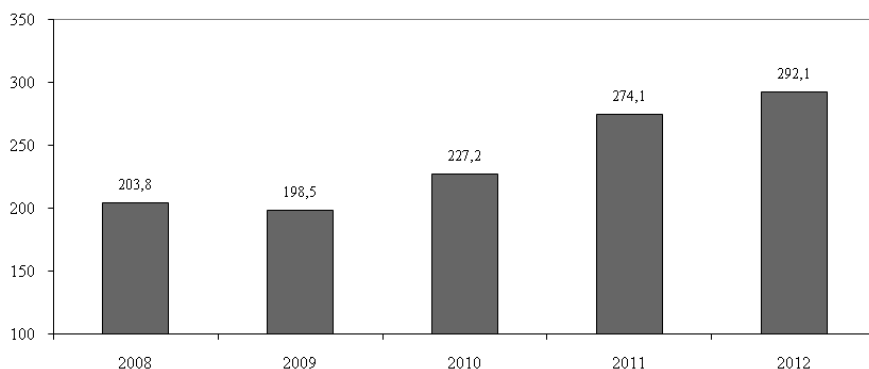

Рис. 1 Динаміка обсягів реалізованих послуг за 2008-2012 рр., млрд грн (без врахування ПДВ)

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3]

Динаміка обсягу реалізованих послуг має тенденцію до зростання, незважаючи на певне зниження обсягу у 2009 р. у порівнянні з 2008 р. на 2,6 %, що є наслідком негативного впливу світової економічної кризи.

Для сучасної структури ВВП України за галузями економіки характерне швидке зростання частки підприємств, задіяних у сфері послуг, що сьогодні сягає 70% і забезпечує робочі місця майже 60 % зайнятих у господарстві країни людей (табл. 1). Швидкими темпами розвиваються туристичний сектор, побутові послуги, послуги швидкого харчування, ремонтно-будівельні послуги та сектор послуг, пов'язаний з розважальними заходами.

Таблиця 1

ПОКАЗНИКИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ У СФЕРІ ПОСЛУГ ПРОТЯГОМ 2008-2012 РР.

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Зайняте населення, тис. чол.	20972,3	20191,5	20266	20324,2	20354,3
Частка зайнятих у сфері послуг, %	56,7	58,2	59	58,2	58,2

Джерело: складено автором на основі [3; 6]

Динаміка зайнятих у сфері послуг графічно представлена на рис. 2. У 2012 р. на ринку послуг із 67,2 тис. зареєстрованих підприємств — юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів, основним видом діяльності яких є надання нефінансових послуг, фактично працювало 62,5 тис. підприємств, або 93,1% від загальної кількості.

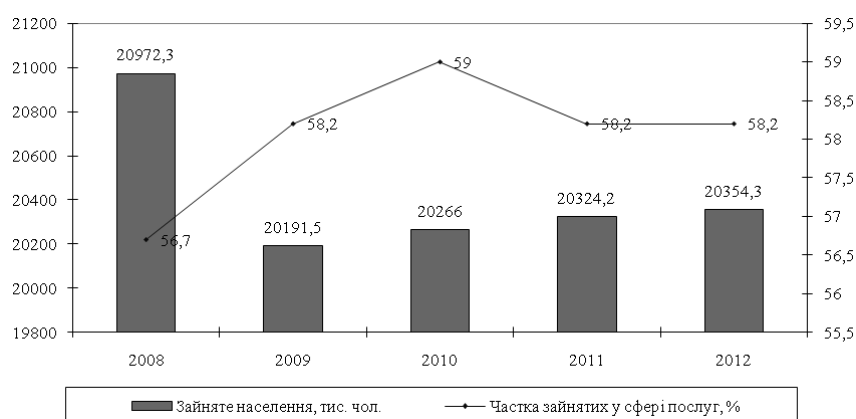

Рис. 2. Динаміка зайнятих у сфері послуг протягом 2008-2012 рр.

Це зумовлено тим, що деякі підприємства тимчасово призупинили діяльність або змінили основний вид діяльності на такий, що не належить до сфери послуг (табл. 2.).

Таблиця 2

**ДИНАМІКА КІЛЬКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ І
У СФЕРІ ПОСЛУГ ЗА 2008-2012 РР., ТИС. ШТ.**

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість зареєстрованих підприємств сфери послуг	83,7	80,6	82,1	86,1	67,5
з них, фактично діючих	64,5	63	64	66	62,5
Обсяг ринку, млрд. грн.	234,5	195,3	227,2	274,1	292,1
Коефіцієнт еластичності	X	X	X	0,96*	1,36**

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3]

* $(274,1/227,2)/(86,1/82,1) = 0,96$

** $(292,1/274,1)/(67,5/86,1) = 1,36$

Отже, обсяг ринку реалізованих послуг у 2012р. є еластичним до змін кількості зареєстрованих підприємств сфери послуг, про що свідчить показник еластичності, вищий за 1. Відобразимо динаміку кількості підприємств, що працюють у сфері послуг графічно (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка кількості підприємств, що працюють у сфері послуг за 2008-2012 рр., тис. шт.

Як видно з рис. 1.3, у 2012 р. порівняно з 2011 р. кількість фактично діючих підприємств та їх відокремлених підрозділів зменшилась на 3,5 тис. підприємств, або на 5,3 %. Найбільшою, як і раніше, залишалася кількість підприємств, що здійснювали операції з нерухомим майном, оренди, інжинірингу — 36,0 тис., або 58 % від загальної кількості тих, що надавали споживачам інші послуги (табл. 3).

Таблиця 3

**СТРУКТУРА ПІДПРИЄМСТВ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ У СФЕРІ ПОСЛУГ
ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ОД.**

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	2235	2196	2217	2276	2162
Діяльність готелів та ресторанів	1216	1156	1198	1287	1260
Діяльність транспорту та зв'язку	12665	12233	12547	13535	12605
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	36865	36359	36479	37391	36048

Закінчення табл. 3

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Освіта	2361	2312	2339	2333	2155
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	3365	3283	3345	3455	3292
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	5816	5726	5887	5840	5217
Разом	645236	63265	64015	66117	62739

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3; 12]

Відобразимо структуру підприємств, що працюють у сфері послуг за видами економічної діяльності графічно (рис. 4).

Рис. 4. Структура підприємств сфери послуг у 2008-2012рр.

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3; 12]

Послуги у сфері транспорту та зв'язку у 2012 році надавало 12,6 тис., або 21% підприємств, на частку підприємств інших видів діяльності припадало 22,4 % загальної кількості підприємств. Якщо ж проаналізувати структуру обсягу реалізованих послуг підприємствами сфери нефінансових послуг, то на першому місці знаходиться послуги транспорту та зв'язку (табл. 4).

Таблиця 4

**СТРУКТУРА ОБСЯГУ РЕАЛІЗОВАНИХ ПОСЛУГ
ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (БЕЗ ПДВ), МЛН. ГРН.**

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1861,6	1544,7	1614,3	1853,3	2016,8
Діяльність готелів і ресторанів	3748,8	3407,5	4248,3	5043,7	5600,6
Діяльність транспорту та зв'язку	128443,7	134011,8	149397,8	180301,4	188382,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям	61477,8	65660,7	78678,8	93398,6	101323,5

Закінчення табл. 4

Показник	2008	2009	2010	2011	2012
Освіта	2923,4	3136,5	3373,1	3476,1	3342,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	5259,5	5988,9	6774,1	8087,8	8511,5
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	12086,5	10833,5	13036,9	15999,7	19998,2

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3; 12]

Однією з причин зменшення попиту населення на деякі послуги є постійне підвищення цін (тарифів) на них. У 2012 році порівняно з 2011р. роздрібні ціни та тарифи на послуги зросли у середньому на 5,6 %. Найбільше зросли ціни (тарифи) на транспортні послуги — на 9,8 %, комунальні послуги — на 8,9 %, освітні послуги — на 5,1 %, послуги ресторанів і готелів — на 4,6 %, послуги охорони здоров'я — на 3,7 %, поштову та кур'єрську діяльність — на 2 % (табл. 5).

Таблиця 5

ІНДЕКСИ СПОЖИВЧИХ ЦІН НА ПОСЛУГИ ЗА 2008-2013РР.

Рік	Комунальні послуги	Охорона здоров'я	Транспортні послуги	Послуги зв'язку	Освіта	Ресторани та готелі
2008	114,2	119,0	124,5	100,4	122,1	128,4
2009	125,5	131,5	120,7	107,1	122,3	116,3
2010	109,4	107,9	109,6	93,6	113,1	107,4
2011	117,1	106,7	117,6	100,6	108,9	107,8
2012	102,6	103,7	108,2	102,0	105,1	104,6
2013	100,3	102,3	102,0	101,2	103,4	101,9

Джерело: складено автором на основі [6]

В умовах ринкової економіки виробництво послуг в Україні набуває все більшого значення в частині формування валової доданої вартості. У 2012 р. порівняно з 2011 р. валова додана вартість сфери послуг збільшилась на 1,5 % (табл. 6, рис. 5).

Таблиця 6

СТРУКТУРА ВАЛОВОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ У 2008-2013 РР.

Показник	2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Сільське господарство	65 148	6,9	65 758	7,2	82 641	7,6	110 564	8,5	111 748	7,9	81 391	7,8
Промисловість	277 057	29,2	235 886	25,8	291 536	26,9	335 703	25,8	360 202	25,6	253 847	24,3
Послуги	605 851	63,9	611 701	67,0	708 392	65,4	855 812	65,7	936 939	66,5	710 886	68,0
Разом	948 056	100	913 345	100	1 082 569	100	1 302 079	100	1 408 889	100	1 046 124	100

Джерело: складено автором на основі [6]

Як видно з рис. 5, у структурі валової доданої вартості сфера послуг забезпечує відповідно 68 % у 2013 р. і 66,5 % у 2012 р.

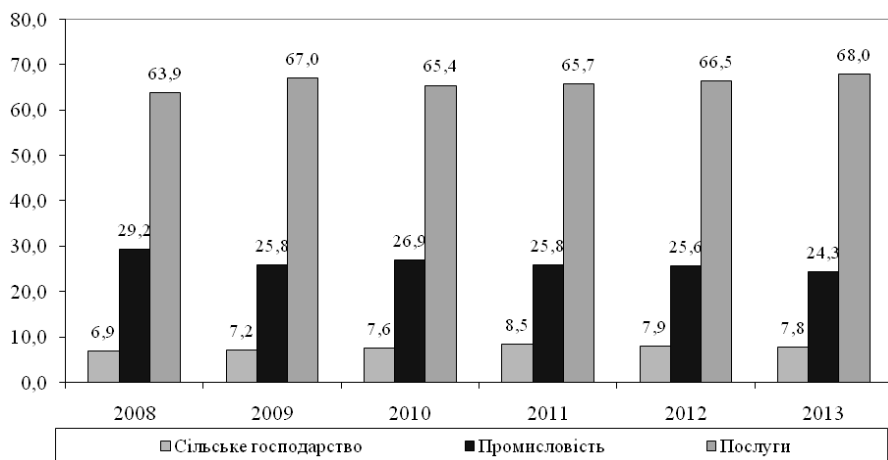

Рис. 5. Структура валової доданої вартості у 2008-2013 рр., %

Джерело: складено автором на основі [6]

Сучасній українській економіці в цілому притаманні соціальні ризики, валютно-фінансова нестабільність, нестійкий характер власності, корупція, бюрократизм тощо, ці та інші політичні чинники дещо сповільнюють темпи залучення інвестицій у розвиток сфери послуг. Питому вагу інвестицій у сферу послуг за видами економічної діяльності у абсолютному і відносному вираженні наведено у табл. 7.

Таблиця 7

ПИТОМА ВАГА ІНВЕСТИЦІЙ У СФЕРУ ПОСЛУГ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Послуги	2008		2009		2010		2011		2012	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку	24695	4,9	14091	4,3	19626,4	10,4	24357,8	9,4	24858,4	8,5
Діяльність готелів і ресторанів	3222	0,6	2589	0,8	1522,6	0,8	2225,3	0,9	2856,3	1,0
Діяльність транспорту та зв'язку	32558	6,4	24555	7,4	26387,1	14,0	32516,1	12,5	39635,4	13,5
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг	48840	9,7	25678	7,8	23085,7	12,2	37413,6	14,4	36069,3	12,3
Фінансова діяльність	4636	0,9	3359	1,0	5297,3	2,8	5711,9	2,2	7148,6	2,4
Освіта	2322	0,5	1484	0,4	1920,0	1,0	2185,5	0,8	1492,4	0,5
Охорона здоров'я	3531	0,7	1932	0,6	2477,9	1,3	2491,0	1,0	3134,6	1,1
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	5420	1,1	4808	1,5	4406,6	2,3	5313,0	2,0	5902,6	2,0

Джерело: складено автором на основі [6]

Основними джерелами прямих інвестицій у сферу послуг є Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Російська Федерація, Австрія, Великобританія, Віргінські острови, Франція, Швеція, Швейцарія, Італія, США та інші країни (табл. 8).

Таблиця 8

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ У СФЕРУ ПОСЛУГ З КРАЇН СВІТУ, ПИТОМА ВАГА ЯКИХ Є НАЙБІЛЬШОЮ У СТРУКТУРІ ІНВЕСТИЦІЙ, ЗА 2008-2012 РР., МЛН. ДОЛ. США

Послуги	2008	2009	2010	2011	2012
Торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку	1235,1	1318,5	3575,3	4031,5	3728,5
Діяльність готелів і ресторанів	151,2	245,3	275,0	310,1	438,6
Діяльність транспорту та зв'язку	1613,2	2269,0	4812,9	5427,0	5921,7
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг	2444,9	2391,7	4194,1	4729,2	5395,3
Фінансова діяльність	226,8	306,6	962,6	1085,4	1052,7
Освіта	126,0	122,6	343,8	387,6	219,3
Охорона здоров'я	176,4	184,0	446,9	503,9	482,5
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	277,3	459,9	790,7	891,6	877,3

Джерело: складено автором на основі [6]

Серед найбільш інвестиційно-привабливих залишаються сфера послуг транспорту та зв'язку, операцій з нерухомим майном, ритейл і ремонт автомобілів, побутових виробів і предметів особистого вжитку.

Для активації процесів залучення іноземних інвестицій в Україну доцільним є створення дієвої системи показників, що дозволять досягти балансу вимог економічного розвитку та економічної безпеки інвестора. Відповідно це потребує використання важелів впливу державних інституцій, оскільки такі послуги, як транспорт, зв'язок, торгівля та телекомунікації є стратегічними з позицій національної безпеки, тому мають бути підконтрольні державі. Виконання поставленого завдання, як відмічає М. Цебрєнко [11], можливе лише при структурній трансформації економіки країни в інноваційну із залученням й активізацією регіональних полюсів росту.

Висновки. Розвиток ринку послуг може надати додатковий поштовх загальному розвитку української економіки. Для цього необхідно: створити підґрунтя для реалізації механізму саморегулювання вітчизняного ринку послуг і посилити конкурентоспроможність послуг на міжнародних ринках; розробити комплекс стратегічних цілей і тактичних заходів, які мають бути закладені у державну програму розвитку сфери послуг, метою якої є створення сучасної інфраструктури, розвиток новітніх технологій, підготовка висококваліфікованих кадрів, економічна і фінансова стабільність і безпека; сформулювати і дотримуватись стратегічних корпоративних цілей, норм і стандартів обслуговування споживачів суб'єктами бізнесу невиробничої сфери; підтримувати розвиток економічної культури і якісного сервісу.

Сьогодні ці процеси відбуваються в Україні досить повільно, що пов'язано з кількома вагомими чинниками: більшість бізнес-процесів підприємств сфери послуг знаходиться «у тіні»; існує суттєва проблема нестачі професійних кадрів (відсутність кваліфікованих фахівців зі спеціальною освітою); низька платоспро-

можність населення, пов'язана з девальвацією гривні; неготовність вітчизняних споживачів до високого рівня якості послуг і сервісу; суттєвий вплив політики на бізнес-процеси тощо.

Тому для здійснення успішного бізнесу у сфері послуг і формування позитивного іміджу (бренду), підприємства, що функціонують у цій сфері, повинні виконувати всі свої обіцянки, що надаються ними споживачу, оскільки під їх впливом відбувається формування очікувань споживачами тих переваг послуг, які можуть не справдитись. У цьому аспекті необхідно професійно допомагати споживачам позитивно оцінити надані їм послуги. Також слід приділяти значну увагу мінімізації споживчих ризиків на ринку послуг, які пов'язані з мінливістю послуг, відсутністю гарантій і складністю окремих операцій, що стримують чи навпаки, стимулюють споживача зробити вибір на користь послуг основного конкурента.

Література

1. Діяльність підприємств сфери послуг за 2010 рік [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. — 2011. — 151 с. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/poslugi/psp_2010.zip
2. Діяльність підприємств сфери послуг за 2011 рік [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. — 2012. — 157 с. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2012/05_2012/bl_psp_2011.zip
3. Діяльність підприємств сфери послуг за 2012 рік [Електронний ресурс] // Статистичний бюлетень. — 2013. — 153 с. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2013/bl/05/bl_psp_12.zip
4. Річний звіт НКЦПФР «Інновації для розвитку ринку» за 2012 рік. [Електронний ресурс] // НКЦПФР. — 2013. — 88 с. — Режим доступу: http://nssmc.gov.ua/user_files/content/58/1370875350.pdf
5. Романенко М.О. Використання аутстафіngu для зниження ризиків діяльності персоналу / М.О. Романенко // СХІД: аналітично-інформаційний журнал. — Донецьк, 2011. — № 2. — С. 61—65.
6. Статистичний щорічник України за 2012 рік / за редакцією О.Г. Осауленка; Державна служба статистики України. — К.: ТОВ «Август Трейд», 2012. — 552 с.
7. Статистичний щорічник України за 2009 рік / за редакцією О.Г. Осауленка; Державна служба статистики України. — К.: ТОВ «Август Трейд», 2010. — 566 с.
8. Верба В.А. Структурна конфігурація вітчизняного ринку консалтингових послуг // В. Верба // Вісник НУ «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління». — 2010. — № 683. — С. 49—54.
9. Задоя А.О. Формування системи нових ринкових відносин / А.О. Задоя, В.Є. Момот // Економіст. — 2004. — № 5. — С. 44—50.
10. Галиця І.О. Концептуальні основи та механізми забезпечення конкурентоспроможності в умовах «економіки стресу» / І.О. Галиця // Вісник НАН України. — 2007. — №11. — С. 32—37.
11. Цебрєнко М. Інноваційна модель розвитку національної економіки України / М. Цебрєнко. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.iweir.org.ua/cebrenko.rtf>.
12. Пойта І.О. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку послуг в Україні / І.О. Пойта // Конкурентоспроможність в умовах глобалізації: реалії, проблеми та перспективи: Матеріали VII міжнар. наук.-практич. конференції / за ред. Саух І.В. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. — С. 89—92
13. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства: [монографія] / Б.М. Данилишин, В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук. — К.: ЗАТ «Нічвала», 2005. — 328 с.

References

1. Statistical bulletin (2011), "Activity of enterprises of service business is for 2010", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/katalog/poslugi/psp_2010.zip (Accessed 5 February 2015)
2. Statistical bulletin (2012), "Activity of enterprises of service business is for 2011", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2012/05_2012/bl_psp_2011.zip (Accessed 5 February 2015)
3. Statistical bulletin (2013), "Activity of enterprises of service business is for 2012", available at: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2013/bl/05/bl_psp_12.zip (Accessed 5 February 2015)
4. Annual report of NKCPFR (2012), "Innovations are for market development", available at: http://nssmc.gov.ua/user_files/content/58/13708753_50.pdf (Accessed 5 February 2015)
5. Romanenko, M.O. (2011), "Outstaffing use to minimize risks of personnel activity", *SKHID: analitychno-informatsijnyj zhurnal*, vol. 2, pp. 61-65
6. Osaulenko, O.H. (2012), *Statystychnyj schorichnyk Ukrainy za 2012 rik* [Statistical annual of Ukraine is for 2012], Government service of statistics of Ukraine, Avhust Trejd, Kyiv, Ukraine
7. Osaulenko, O.H. (2010), *Statystychnyj schorichnyk Ukrainy za 2009 rik* [Statistical annual of Ukraine is for 2009], Government service of statistics of Ukraine, Avhust Trejd, Kyiv, Ukraine
8. Verba, V.A. (2010), "Structural configuration of the domestic market of consulting services", *Visnyk NU «L'vivs'ka politehnika» «Problemy ekonomiky ta upravlinnia»*, vol. 683, pp. 49-54
9. Zadoia, A.O. and Momot, V.Ye. (2004), "The formation of the new market relations", *Ekonomist*, vol. 5, pp. 44-50
10. Halytsia, I.O. (2007), "Conceptual principles and mechanisms of ensuring competitiveness «Economy stress»", *Visnyk NAN Ukrainy*, vol. 11, pp. 32-37
11. Tsebrenko, M. (2010), "Innovative model of development of the national economy of Ukraine", available at: <http://www.iweir.org.ua/cebrenko.rtf>. (Accessed 4 March 2015)
12. Pojta, I.O. (2013), "The modern state and prospects of market of services development are in Ukraine", *Materialy VII mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* [Materials of VII of international research and practice conference], *Konkurentospromozhnist' v umovakh hlobalizatsii: realii, problemy ta perspektyvy* [Competitiveness in the conditions of globalization: realities, problems and prospects], Zhytomyr, Ukraine, pp.89-92
13. Danylyshyn, B.M. (2005), *Sfera ta rynek posluh u konteksti sotsial'noi modyfikatsii suspil'stva* [A sphere and market of services are in the context of social modification of society], Nichvala, Kyiv, Ukraine.

РЫНОК УСЛУГ В УКРАИНЕ: СТАНОВЛЕНИЕ, СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Сагайдак М.П., канд. экон. наук,
доцент, заведующий кафедрой маркетинга
Криворожского экономического института
ГВУЗ «Криворожский национальный
университет»

Аннотация. В статье исследованы основные этапы становления и определены факторы, которые влияют на процесс развития отечественного рынка услуг. Охарактеризовано современное состояние рынка услуг и в динамике проанализировано количество субъектов бизнеса, объемы реализованных услуг и объемы инвестиций в непроектную сферу. Разработаны и обоснованы приоритетные направления перспективного развития отечественного рынка услуг с учетом факторов влияния на него государственных институций.

Ключевые слова: услуга, рынок услуг, индексы потребительских цен на услуги, структура валовой добавленной стоимости услуг, инвестиции в сферу услуг.

A MARKET OF SERVICES ARE IN UKRAINE: BECOMING, THE MODERN STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT

Sagaidak M., Candidate of Economic Sciences, University Reader,
Kryvyi Rih Economic Institute of SHEE
«Kryvyi Rih National University»

Abstract. Determination to the concepts «service» and «market of services» are given. The features of functioning, pre-condition and stages of forming, becoming and home market of services development are certain, and also he is analysed the modern state. Factors and processes that influence on the production of services and forming of them gross value added are investigational. On the basis of results of estimation of dynamics of volumes of the realized services after market segments, that has a tendency to the increase, it is found out, that forming, effective functioning and dynamic market of services development in Ukraine is provided by creation and support from the side of the state of subjects of business of unproductive sphere, healthy competition between them, by the achievement of balanced of demand and supply of quality services. The dynamics of reduction to the amount of the enterprises of service business registered in Ukraine is also reasonable in a post-crisis period (2009-2011), that is predefined by that some enterprises temporally stopped activity or changed the basic type of activity on such that does not belong to service business. It is also set that from 2012, a volume of market of the realized services is elastic to the changes of amount of the registered enterprises of service business. On results undertaken a study the row of measures is offered in relation to market of services, that will be able to give an additional push to general development of the Ukrainian economy, development. Taking into account it priority directions of perspective home market of services development are worked out and reasonable in determination of levers of influence on him of state institutes and measures on minimization of risks of operating activity of basic players.

Key words: service, market of services, cost-of-living-indexs on services, structure of gross value added of services, investment in service business

Стаття надійшла до редакції 06.04.2015

УДК 338.28: 656.6

Терентьєва Олена Володимирівна*

МАСШТАБИ ТА ГЛИБИНА КРИЗОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ З ВИРОБНИЦТВА ЕЛЕКТРОДВИГУНІВ В УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено проблемам розвитку національних підприємств з виробництва електродвигунів. На основі статистичних досліджень автор аналізує динаміку доходів, обсягів виробництва, витрат, запасів та ін. підприємств, що займаються даним видом діяльності. Особливу увагу приділено визначенню рівня кризових явищ, що охопили дану галузь промисловості, пошуку причин і факторів, що гальмують розвиток виробництва електродвигунів в Україні. Спираючись на проведений аналіз ключових підприємств та дослідження зовнішнього середовища їх функціонування, автором надано висновки щодо подальших перспектив виробництва даного виду продукції в Україні.

Ключові слова: виробництво електродвигунів, промисловість, криза, розвиток, електротехнічне машинобудування.

* Терентьєва Олена Володимирівна — асистент кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», alena_rosolova@ukr.net